

fatter dette Gods, men dette er, tør jeg sige — og efter de Forhandlinger, der her tidligere have fundet Sted, har jeg ingen Betænkelse her ved at sige det — en uholdbar Fortolkning, en uholdbar Paastand. Den foreligger nu imidlertid gang fra den Minister, som for en stor Deel, om ikke ganske, har Afgjorelsen af Sagen i sin Haand, saaledes at der kun bliver den Udvei for de Vedkommende, som derved maatte blive krævede i deres Ret, at søge til Domstolene, hvilket altid, og især i vor Tid, er misligt for enhver Fæster, som staaer i Forhold til Godseieren, thi det har igjennem en Række af Domme vist sig, at vore nuværende Domstole ikke ere tilbøjelige til at see slige Sager, saaledes som man dog virkelig skulde troe, at Fæstelovgivningen i det Hele maatte bringe dem til at see dem. Det er derfor overordentlig vanskeligt for Fæsteren ved Domstolene at faae sig tilkendt en Ret, som han efter Fæstelovgivningens Historie og Godsudviklingen i det Hele maatte have Grund til at vente, og naar man altsaa kan undgaae at lade de Vedkommende henvende sig til Domstolene, er dette ikke uden Betydning, men jeg er bange for, at man noget vanskeliggjør dette ved Endringsforslaget, der gaaer ud fra den Betragtning, at den nævnte Lov om Forandringer i Fæstelovgivningen ogsaa omfatter dette Gods. Jeg frygter nemlig for, at man, naar en Sag af denne Natur senere maatte komme for Domstolene, vil paaberaabe sig, at Rigsdagen har vedtaget en Lov, der gik ud fra den Betragtning, at hiin tidligere Lov ogsaa fik Anvendelse paa dette Gods, og at dette da skulde kunne bidrage saa meget mere til, at Domstolene vilde gaae i Favør af Eieren, men ikke i Favør af Fæsteren. Det er aldeles klart, at den, der har været med at vedtage Loven af 19de Februar 1861, ikke paa nogen Maade kan anerkende, at den angaar dette Gods, men ved at stemme for Endringsforslaget, giver man en indirekte Anerkendelse heraf, og dette er en Hovedbetragtning for mig. Man vil ogsaa see, at det Andragende, som Stilleren af Endringsforslaget igaar indbragte her fra Grev Danneberg-Samsø, gaaer ud fra, at hiin tidligere Lov ogsaa omfatter det samsøffe Gods. Gre-

ven antyder tillige, hvorledes Sagen efter hans Mening burde ordnes, hvilket for en Deel falder sammen med det her stillede Endringsforslag, men netop derved vil saameget mere den Paastand siden kunne finde Medhold, at man havde erkjendt, at den tidligere Lov ogsaa omfattede dette Fæstegods. Endringsforslagsstilleren har tidligere anført at det var ønskeligt, for vedkommende Fæstere, om de øvrige Bestemmelser i Loven af 19de Februar 1861 ogsaa kunde komme til Anvendelse paa dem, og han nævnedes flere af disse Bestemmelser, men jeg tillader mig derved at bemærke, at jeg ikke kan finde en eneste Bestemmelse i hele Loven, der egentlig vilde være til nogensomhelst Fordeel for disse Folk paa Samsø. Den ærede Rigsdagsmand omtalte saaledes den Ret, der er givet en Fæsters Enke til at kunne frasige sig Fæstet, naar hun ikke længere ønskede at drive Jorderne, og de Fordele, hun kan opnaae derved af Godseieren, men dette vil aabenbart ikke komme til Anvendelse paa dette Gods, hvor vedkommende Enke ved at erklære, at hun fratræder Fæstet, vilde gjøre sin egen Eiendom af Grund med Bygninger og Haveplads næsten værdiløs; den Godtgjørelse, hun derfor fik af Eieren, vilde ikke staae i nogensomhelst Forhold til denne Forringelse, hendes Eiendom vilde faae, og hun vilde derfor ikke være istand til at benytte denne Ret. Den ærede Rigsdagsmand nævnte dernæst ogsaa Bestemmelsen med Hensyn til Fardag, men ved Godset paa Samsø forholder det sig saaledes, at Godseieren ikke kan fæste Jordlodder bort til nogen Anden end til Arvingerne efter den fratrædte Fæster, og deraf følger, at det kan være en temmelig ligegyldig Sag, om Fardagen er 1ste April i det indværende eller 1ste Oktober i det foregaaende Aar, eller om der overhovedet er nogensomhelst Bestemmelse om Fardag; thi der bliver overhovedet slet ikke Spørgsmaal om at fare derfra, men Fæstet bliver i vedkommende Arvingers Besiddelse. — § 3 i Loven af 19de Februar 1861 siger, at naar Gaardfæsteren og hans Enke inden Udløbet af 30 Aar skulde fratræde Gaarden, skal Godseieren udbetale ligesaa mange Tredivtebele af den erlagte Indfæstning, som der mangler Aar i, at Fæstekontrakten har været i 30 Aar, men heller ikke denne Bestemmelse